

KEMIJOKI

TUTKIMUSRAPORTTI 19 - ROVANIEMI 2014

Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2012

Jyrki Autti

TUTKIMUSRAPORTTI 19- ROVANIEMI 2014

Jyrki Autti

**Selvitys kalastuksesta
Ounasjoella vuonna 2012**

Tekijä(t)-Författare-Author(s) Jyrki Autti	Toimeksiantaja-Updragsgivare-Commissioned by Kemijoki Oy
Nimike-Namn-Title Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2012	
Tiivistelmä-Referat-Abstract <p>Vuoden 2012 kalastusta ja saaliita Ounasjoen pääuomassa sekä sen sivuvesistöissä selvitettiin kalastustiedustelulla. Saalistietojen ohella kartoitettiin kalastajien mielipiteitä mm. kalakantojen tilasta ja kalastusolosuhteista. Tiedustelu tehtiin postikyselynä kalastusluvan lunastaneille henkilöille.</p> <p>Lupamyynnin perusteella Ounasjoella kalasti vuonna 2012 yhteensä 989 kalastajaa. Suosituin kalastustapa oli heittokalastus, jota oli harjoittanut 68 % kaikista kalastajista. Perhokalastusta harrasti 34 % ja vetokalastusta 15 %. Verkoilla kalasti reilu kymmenesosa kaikista kalastaneista.</p> <p>Kokonaissaalis Ounasjoen pääuomasta oli tiedustelun mukaan vuonna 2012 noin 12,3 tn. Kokonaissaaliista oli haukea 43 prosenttia ja harjusta noin neljännes. Muita kilomääräisesti tärkeitä lajeja olivat ahven ja taimen. Saaliista pyydettiin yli puolet erilaisilla vapapyyntivälineillä. Verkoilla pyydetyn saaliin osuus oli noin kolmannes. Korkeimmat hehtaarisaalet saatiin Kittilän seudulta. Koko Ounasjoen pääuomassa keskimääräinen hehtaarisaalet oli 3,0 kg.</p> <p>Myytyjen kalastuslupien kokonaismäärä oli laskenut edellisestä tiedusteluun nähden. Vuoteen 2007 nähden yhtenäisluvalla kalastaneiden määrä oli laskenut yli kolmanneksen ja vastaavasti osakaskuntien luvan lunastaneiden määrä oli laskenut 14 prosenttia. Kokonaissaaliin lasku edelliseen selvitykseen nähden johtuu lähinnä kalastajamäärän vähentymisestä.</p>	
Avainsanat-Nyckelord-Key words Ounasjoki, kalastus, kalansaalis, kalataloustarkkailu	
ISSN ja avainnimike-Nyckelnamn-Key name -	Kieli-Språk-Language Suomi
ISBN -	Luottamuksellisuus-Konfidentiell-Confidentiality Julkinen
Kokonaissivumäärä-Sidantal-Number of Pages 16 s. + liitteet	Hinta-Pris-Price -
Jakaja-Utdelad av-Distributed by Kemijoki Oy Valtakatu 11 FIN-96100 ROVANIEMI FINLAND www.kemijoki.fi	
Puhelin 020 703 4400 Faksi (016) 740 2380 Int. +358 20 703 4400 info@kemijoki.fi	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TIEDUSTELUN TOTEUTUS.....	1
3	PYYNNIN JA KALASTUSPÄIVIEN LUKUMÄÄRÄ.....	4
4	OUNASJOEN SAALIS	7
5	OUNASJOEN SIVUVESISTÖT	11
6	VASTAAJIEN TAUSTATIETOJA.....	12
7	VAPAAT KOMMENTIT	14
8	TULOSTEN TARKASTELUA.....	14

VIITTEET

1 JOHDANTO

Kemijoki Oy ja PVO-Vesivoima Oy kompensoivat voimalaitosrakentamisen aiheuttamia kalataloushaittoja Ounasjoella kalaistutuksin. Istutusvelvoitteet perustuvat KHO:n antamiin päätöksiin, joiden mukaan yhtiöiden on myös tarkkailtava istutusten tuloksellisuutta kalatalousviranomaisen hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Tämä kalastustiedustelu on tehty Kemijoki Oy:n toimesta tarkkailusuunnitelmaan perustuen. Tässä raportissa esitetään Ounasjokea koskevan kalastustiedustelun tulokset vuodelta 2012. Lisäksi raportissa esitetään myös Ounasjärven sekä Ounasjokeen laskevien sivujokien saalistiedot. Edellinen vastaava selvitys on tehty vuoden 2007 kalastuksesta (Autti & Huttula 2008)

2 TIEDUSTELUN TOTEUTUS

Tiedustelualue käsitti Ounasjoen pääuoman Ounasjärven luusuasta Sinettään saakka (kartta 1), Ounasjärven sekä Ounasjokeen laskevat sivujoet. Alueella toimii kaksi kalastusaluetta, Enontekiön ja Ounasjoen kalastusalueet. Kalastusalueiden raja kulkee Raattamassa Enontekiön ja Kittilän kuntien rajalla.

Tiedustelussa oli mukana yhteensä 16 osakaskuntaa, joilta saatiin nimet tai lupatiedot niiden vesialueilla kalastaneista. Tiedustelun ulkopuolella jäi 16 osakaskuntaa, joilla ei ollut Ounasjoelle luvanmyyntiä, vesialueita tai ne olivat toimimattomia. Lisäksi suurin osa Ounasjoen osakaskunnista ja Metsähallitus ovat perustaneet yhtenäislupa-alueen viehekalastuksen osalta, joka kattaa melkein koko Ounasjoen Sinetästä ylävirtaan. Tiedustelua varten tallennettiin osakaskuntien ja Ounasjoen yhtenäislupa-alueen kalastuslupavihkoista ja/tai -luetteloista luvanlunastaneiden nimi- ja osoitetiedot. Lisäksi Ounasjoen yhtenäislupien internetin ja tekstiviestien kautta ostettujen lupien nimi- ja osoitetiedot saatiin palvelujen ylläpitäjiltä.

Osakaskuntien lupatietoja tallennettiin yhteensä 840 luvasta tai ilmoitetusta nimestä. Lupatietojen puutteellisuuksien vuoksi luvista ei voitu erotella eri lupatyyppejä esim. verkko-/viehelupa. Eniten lupia lunastettiin Hetan (25 %), Sirkka-Könkään (14 %) ja Kittilän (11 %) osakaskuntien vesialueille.

Ounasjoen yhtenäislupia viehekalastukseen myytiin yhteensä 693 kappaletta ja niistä viikkolupien osuus oli 39 %, vuorokausilupien 33 %, kausilupien 17 % ja perhelupien (sis. kaikki aikajaksot) osuus oli 10 %. Lupien myynti oli keskittynyt Levin alueelle, jonka luvanmyyntipaikoista ostettiin 43 % kaikista luvista. Muille luvanmyyntipaikoille jäi 25 % osuus. Internetin kautta ostettujen ns. nettilupien osuus oli 15 % ja puhelimen tekstiviestilupien osuus oli 16 % koko lupamäärästä.

Luvanmyyntitietojen perusteella osakaskuntien luvan lunastaneista henkilöistä ulkopaikkakuntalaisia ja paikallisia oli saman verran 42 % osuuksillaan. Vailla osoitetietoja olevien osuus oli peräti 12 % kaikista luvan lunastaneista henkilöistä, joten todennäköisesti ulkopaikkakuntalaisten määrä oli suurempi kuin paikallisten. Ulkopaikkakuntalaisiksi laskettiin ne, joiden osoite oli tiedustelualueen ulkopuolisista kunnista tai joiden kotiosoitteesta oli postinumeron perusteella pitkänlaisesti matkaa alueelle (esim. muoniolaiset, sodankyläläiset sekä Sinetän kylän "alapuoliset" rovaniemeläiset laskettiin ulkopaikkakuntalaisiksi). Ounasjoen yhtenäisluvan lunastaneista henkilöistä 84 % oli ulkopaikkakuntalaisia ja paikallisia 11 %. Ulkomaalaisten osuus oli osakaskuntien luvan lunastaneista 4 % ja yhtenäisluvan lunastaneista noin 3 %.

Tiedustelu postitettiin jokaiselle Suomessa asuvalle luvan lunastaneelle henkilölle, jonka osoitetiedot oli kirjattu lupaan tai pystyttiin muutoin jälkikäteen selvittämään. Luvan lunastaneita henkilöitä oli tiedustelualueella yhteensä 1 441. Kalastustiedustelu voitiin postittaa 1 053 henkilölle, joille lähetetyistä lomakkeista posti palautti muuttuneen osoitteen tms. syyn vuoksi 2 kirjettä. Esimerkki tiedustelulomakkeesta on liitteessä 1.

Vastauksia saatiin kolmen kyselykierroksen jälkeen yhteensä 564 kpl. Huomioiden virheellisten osoitetietojen vuoksi postin hylkäämät kirjeet saatiin palautusprosentiksi 54 %. Kaikkiaan tavoitettiin 39 % luvanostaneista henkilöistä.

Kalastajien kokonaismäärä, pyydysten käyttötiedot sekä niillä saatu saalis laskettiin siten, että tiedusteluun vastaamattomien henkilöiden keskuudessa arvioitiin kalastusaktiivisuuden ja –kohteiden jakauma samaksi kuin yhdistetyllä toisella ja kolmannella tiedustelukierroksella vastanneiden keskuudessa. Näin menetellen laajennetuksi kalastaneiden henkilöiden määräksi saatiin yhteensä 989 kpl, joista yhtenäisluvalla kalastaneiden määrä oli 542 kpl (taulukko 1). Osa henkilöistä oli kalastanut useammalla osa-alueella, joten osa-alueittain summattu kalastaneiden henkilöiden määrä on em. lukua suurempi. Kalastaneiden henkilöiden määrä osa-alueittain on esitetty jäljempänä.

Taulukko 1. Vuoden 2012 kalastustiedustelun toteutus ja kalastajamäärät Ounasjoella.

	Osakaskuntien luvut	Yhteisluvut	Kaikki yhteensä
Kaikki tallennetut luvat	840	693	1533
Luvan lunastaneet henkilöt	806	635	1441
Puuttuvat osoitteet	267	116	383
Lähetetty tiedusteluja	538	515	1053
Posti palautti / tyhjät lomakkeet		2	2
Lähetetyt - postinpalauttamattomat-tyhjät lomakkeet	538	513	1051
Vastanneet lkm	316	248	564
Palautus %	59	48	54
Kalastaneiden lkm (N)	183	213	396
* Kalastaneet kierroksittain %	61 / 54	87 / 85	67,0
Tavoitettu kaikista luvan lunastaneista, %	39	39	39
** Laajennettu kalastaneiden lkm	447	542	989

* 1-kierros / yhdistetty 2 ja 3-kierros

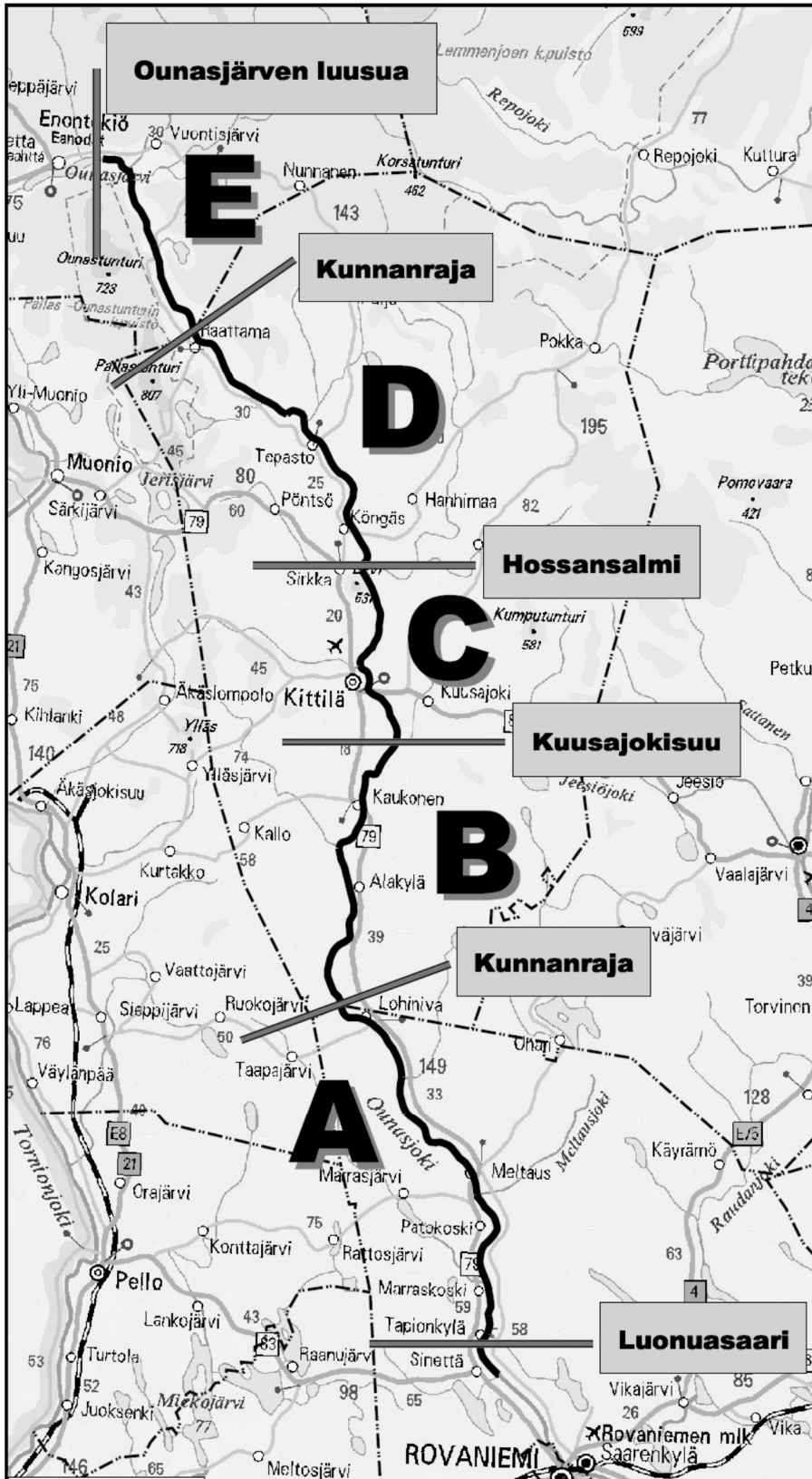
** laajennettu kalastaneiden osuus arvioitiin samaksi kuin yhdistetyn toisen ja kolmannen kierroksen kalastaneiden

Tiedusteltaville henkilöille postitetussa kalastustiedustelu-kaavakkeessa (liite 1) kysyttiin kalastuspäivien lukumäärää osa-alueittain, kalastaneiden henkilöiden määrää sekä pyydysten käyttöä ja saalista. Osa-aluejako on esitetty kartassa 1 sekä taulukossa 2.

Taulukko 2. Tiedustelualueen osa-aluejako.

Osa-alue	Osa-alueen rajat
A	Luonuaasaari - Kittilän kunnanraja
B	Kittilän kunnanraja - Kuusajokisuu
C	Kuusajokisuu - Hossansalmi
D	Hossansalmi - Enontekiön kunnanraja
E	Enontekiön kunnanraja - Ounasjärven luusua

Saalistietojen ohella kalastajilta tiedusteltiin suurimpien saaliskalojen kokoa, kalastuspäivien lukumäärää kuukausittain sekä taimenten luku- ja kilomääräistä saalista kuukausittain. Lisäksi kysyttiin kalastuksen määrää ja saaliista Ounasjokeen laskevissa sivujoissa ja Ounasjärvellä. Tiedustelussa kartoitettiin myös kalassa käyneiden henkilöiden asuinpaikkaa, kalassa käyntiin liittyviä näkökohtia ja vastaajan ikäryhmää. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa vapaamuotoisia kommentteja kalastuksesta ja kalastonhoidosta.

Kuva 1. Tiedustelualueet (Pohjakartta © MML, lupa nro 18/LAP/97).

3 PYYNIN JA KALASTUSPÄIVIEN LUKUMÄÄRÄ

Kalastusta harjoittaneiden luvan lunastaneiden henkilöiden laskennallinen kokonaismäärä oli Ounasjoella 989 kpl (tätä lukua käytetään jäljempänä kaikissa laskennoissa ja vertailuissa). Luvan lunastaneiden henkilöiden lisäksi samalla luvalla kalasti 157 lasta ja 179 aikuista, joten kalassa käyneiden kokonaismääräksi saatiin 1 324 henkilöä. Luvan lunastanutta kalastajaa kohti kalassa kävi keskimäärin 1,3 henkilöä.

Suosituin pyyntimuoto oli heittokalastus, jota oli harjoittanut 68 % kalastaneista. Perhokalastusta harrasti 34 % ja yleensä paikallisten kalastajien suosimaa vetokalastusta 15 %. Näiden ohella 14 % harrasti muuta vapapyyntiä, mikä sisältää onkimisen ja pilkkimisen. Avovesiaikaista verkkokalastusta harjoittaneita oli yhteensä 106 (11 %), eli keskimäärin noin joka yhdeksäs kalastusta harjoittanut luvan lunastanut henkilö oli kalastanut verkoilla. Talviverkkokalastus oli vähäistä, sillä sitä ei ollut harrastanut kuin 13 kalastajaa (1 %).

Heittokalastusta harjoittaneet kävivät vuoden aikana keskimäärin noin viisi kertaa kalalla ja vastavasti veneellä vetokalastusta harjoittaneet lähes 10 kertaa. Vetokalastuksen keskimääräisesti suurempi käyntikertojen määrä kuvaa sitä, että jokivarrella asuvat ja mökkiläiset todennäköisimmin harrastavat veneellä kalastusta enemmän kuin muut. Kaikkiaan heittokalastuskertoja kertyi Ounasjoelle yhteensä 3 125 ja vetokalassa käytiin 1 427 kertaa. Perhokalassa käytiin keskimäärin 8 kertaa kalastajaa kohti ja yhteensä pyyntikertoja kertyi 2779.

Taulukko 3. Pyydysten käyttötietoja Ounasjoella vuonna 2012. Luvan lunastaneiden kalastajien kokonaismäärä oli 989 kpl.

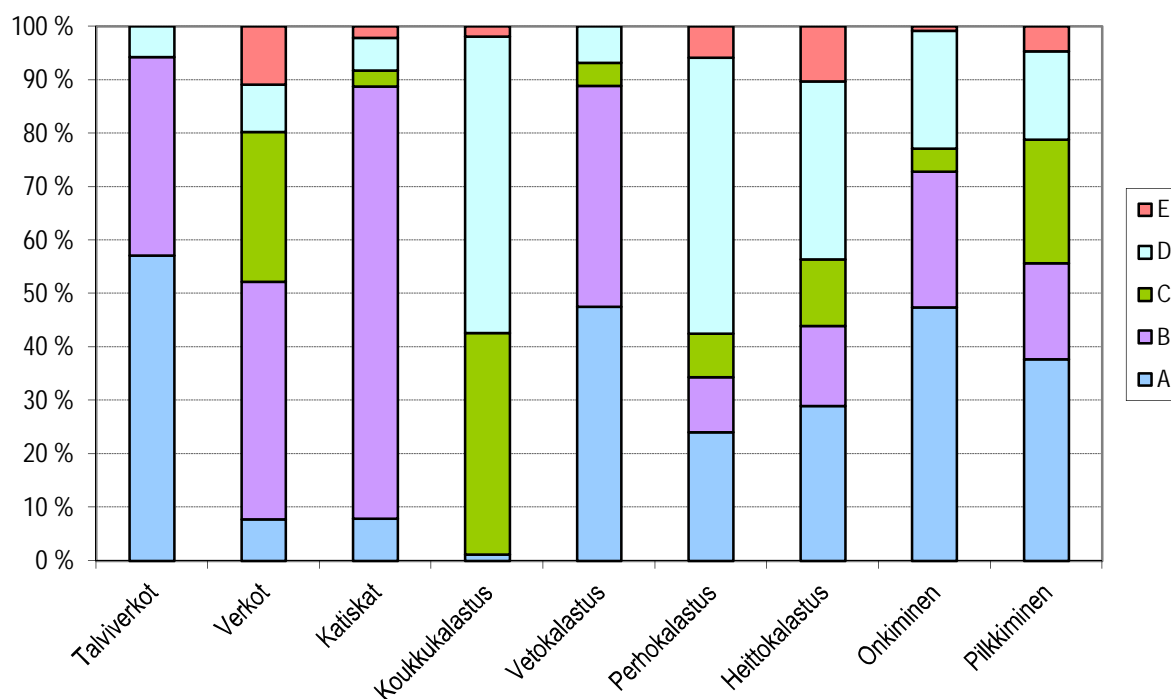
Pyydys	käyttäneiden lukumäärä	käyttäneitä %	pyydyksiä pyynn.yht.	pyydyksiä pyynn.ka.	pyyntikertoja yhteensä	pyyntikertoja keskim.	pyyntiponn. yhteensä	pyyntiponn. keskim.
Talviverkko	13	1	22	1,7	240	18,9	390	30,7
Verkot	106	11	512	4,8	1763	16,6	8611	81,0
Katiska	73	7	127	1,7	1567	21,4	2821	38,5
Koukut	51	5	539	10,5	461	9,0	4936	96,5
Muu pyydys	8	1	4	-	-	-	-	-
	käyttäneiden lukumäärä	käyttäneitä %	pyyntikertoja yhteensä	pyyntikertoja keskim.				
Vetokalastus	146	15	1427	9,8				
Perhokalastus	333	34	2778	8,3				
Heittokalastus	671	68	3125	4,7				
Onkiminen	58	6	334	5,8				
Pilkki	124	13	762	6,2				

Pyydysten käyttöä ja pyynnin kokonaismäärää osa-alueittain ei voitu yksiselitteisesti laskea, koska osa vastaajista oli summannut samaan saalistaulukkoon useamman osa-alueen tiedot pyydysten käytöstä ja saaliista. Pynnin määrän osa-alueittaisesta jakautumisesta saadaan kuitenkin riittävän luotettava kuva sellaisten kalastajien vastauksista, jotka ovat kalastaneet vain yhdellä osa-alueella (90 % vastaajista). Taulukossa 4 on esitetty pyyntiponnistukset (pyyntikerrat x käytössä olleet pyydykset) jakautuminen pyydyksittäin ja osa-alueittain ko. kalastajien osalta. Vastaava jakauma on esitetty myös kuvassa 2.

Verkoilla kalastaminen keskittyi ala- ja keskiosan alueille B ja C, missä verkkopyynnin yhteismäärä käsitti hieman yli 70 % verkoilla tapahtuneesta kokonaispyynnistä. Myös vapakalastusvälineillä pyynti painottui Ounasjoen ala- ja keskiosalle, lukuun ottamatta perho- ja heittokalastusta, joita käytettiin eniten alueella D, missä myös kalastajien määrä oli suurin. Huomattavaa on vetokalastuksen pyyntiponnistuksen painottuminen kahdelle alimmalle osa-alueelle yhteensä liki 90 %:n osuudella, mikä kuvastaa lähinnä jokivarressa asuvien ja mökkiläisten suurempaa osuutta kalastajien määrässä ns. "turistikalastajiin" nähden.

Taulukko 4. Pyyntiponnistuksen osa-alueittainen jakautuminen (%) pyydyksittäin Ounasjoen pääuomassa vuonna 2012.

Pyydys	Osa-alue					Yhteensä
	A	B	C	D	E	
Talviverkot	57,1	37,1	0,0	5,7	0,0	100,0
Verkot	7,7	44,5	28,1	8,9	10,9	100,0
Katiskat	7,9	80,9	3,1	6,1	2,1	100,0
Koukkukalastus	1,1	0,0	41,5	55,4	1,9	100,0
Vetokalastus	47,6	41,3	4,3	6,8	0,0	100,0
Perhokalastus	24,1	10,3	8,2	51,7	5,8	100,0
Heittokalastus	29,0	15,0	12,5	33,3	10,3	100,0
Onkiminen	47,5	25,4	4,2	22,0	0,8	100,0
Pilkkiminen	37,7	17,9	23,2	16,6	4,6	100,0

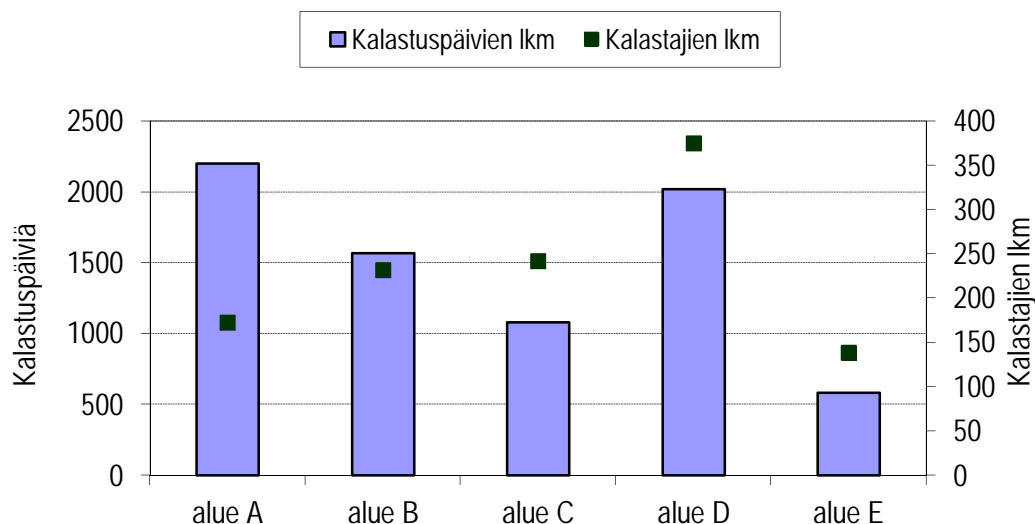

Kuva 2. Pyyntiponnistuksen osa-alueittainen jakautuminen (%) pyydyksittäin Ounasjoen pääuomassa vuonna 2012.

Tiedustelulomakkeessa vastaajia pyydettiin ilmoittamaan kalastuspäivien määrä Ounasjoen eri osa-alueilla (vrt. taulukko 2 ja kuva 1). Eniten kalastuspäiviä kertyi Ounasjoen alaosan alueelle A ja Levin alueen yläpuoliselle Ounasjoelle (alue D). Alueella D kävi kalastajia puolet enemmän kuin alueella A. Ounasjoen alaosalla kalastettiin suhteessa enemmän osakaskuntien luvilla, jossa paikallisten kalastajien osuus näkyy korkeampana kalastuspäivien keskiarvona (9-10). Ylimmällä osa-alueella (alue E) kalastuspäiviä kertyi selvästi vähiten, mikä johtui lähinnä kalastajamäärän vähyydestä. Kaikkien osa-alueiden yhteenlasketuksi kalastuspäivien lukumääräksi saatiin 7 452. Kaikkien osa-alueitten yhteen lasketut kalastajamäärät ylittävät tiedustelun laskelmissa käytetyn kalastajien kokonaismäärän, koska monet ovat kalastaneet useammalla osa-alueella. Tulokset on esitetty tarkemmin taulukossa 5 ja kuvassa 3.

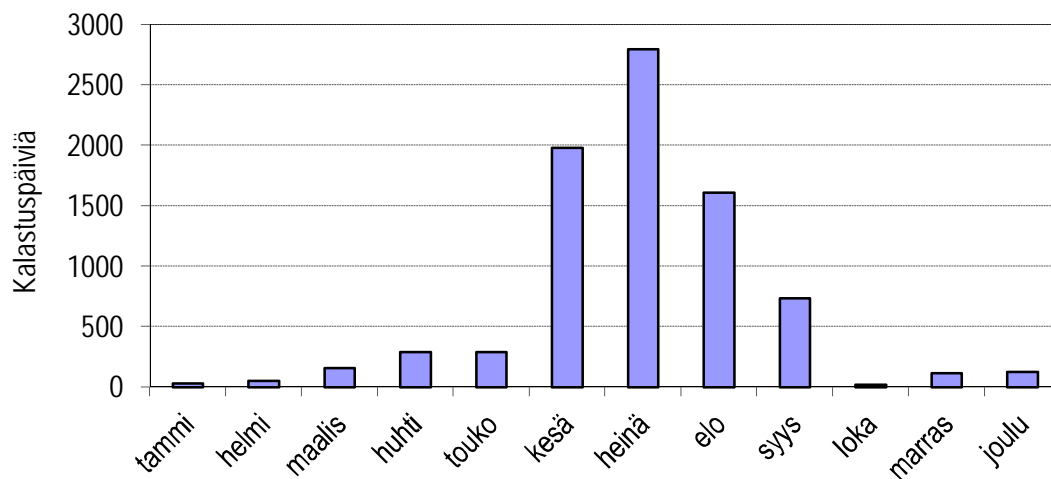
Taulukko 5. Kalastuspäivien ja kalastajien määrä osa-alueittain vuonna 2012.

	alue A	alue B	alue C	alue D	alue E
Kalastuspäivien lkm	2200	1570	1082	2019	581
Kalastuspäivät, %	29,5	21,1	14,5	27,1	7,8
Kalastajia, lkm	173	231	242	375	138
Kalastajia, %	17,4	23,4	24,4	37,9	14,0
Kalastuspäiviä keskimäärin	13	7	4	5	4

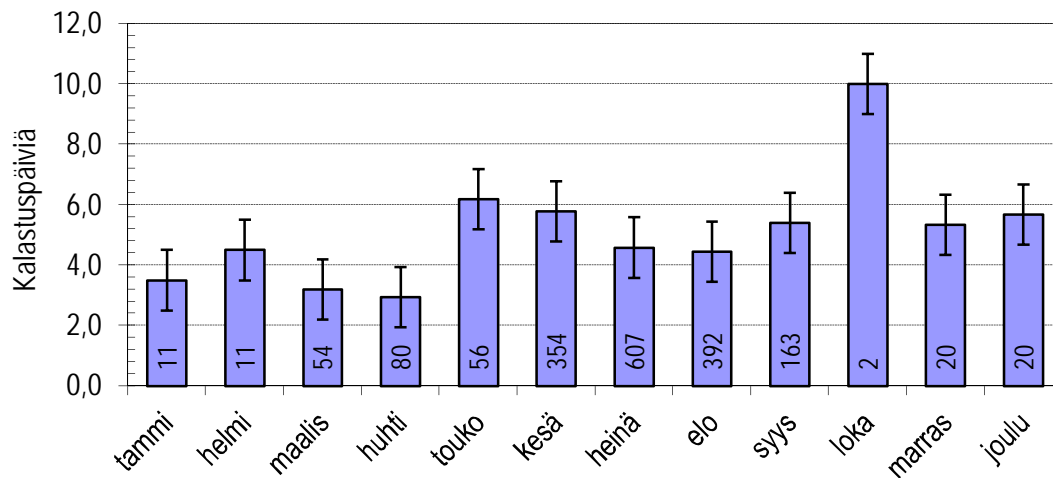
Kuva 3. Kalastuspäivien ja kalastajien lukumäärä osa-alueittain Ounasjoella vuonna 2012.

Tiedustelussa kysyttiin alueittaisten kalastuspäivien lisäksi myös kuukausittaisia kalastuspäiviä. Kuukausittaiset kalastuspäivät poikkeavat em. alueellisista lukumääristä, koska kaikki eivät vastanneet kuukausikysymykseen ja osa kalastajista oli kalastanut useammalla alueella saman päivän aikana. Kalastuspäivät laskettiin vastanneiden keskiarvon mukaan. Kuukausikyselyssä kalastuspäiviä kertyi yhteensä 8 204 päivää ja eniten kalassa käytiin kesäkuukausina. Kalastus oli vähäistä kaikkina muina vuoden aikoina. Vuoden aikana luvan lunastanutta kalastajaa kohden käytiin kalassa keskimäärin 8 päivänä.

Kuva 4. Kalastuspäivien summa kuukausittain Ounasjoella vuonna 2012.

Keskimäärin kalastuspäivien lukumäärä oli suurimmillaan lokakuussa, joskin silloin kalassa kävi ainoastaan kaksi henkilöä ja alhaisimmillaan tammi-, maaliskuu- ja huhtikuussa. Eniten kalastajia oli kesä-elokuun aikana ja esimerkiksi heinäkuussa kalassa kävi 607 luvan lunastanutta kalastajaa.

Kuva 5. Keskimääräinen kalastuspäivien lukumäärä ($\pm$ keskiarvon keskivirhe) Ounasjoella kalastaneilla vuonna 2012. Pylvään alaosaan oleva numero ilmaisee ko. kuussa kalastusta harjoittaneiden henkilöiden kokonaismäärän.

4 OUNASJOEN SAALIS

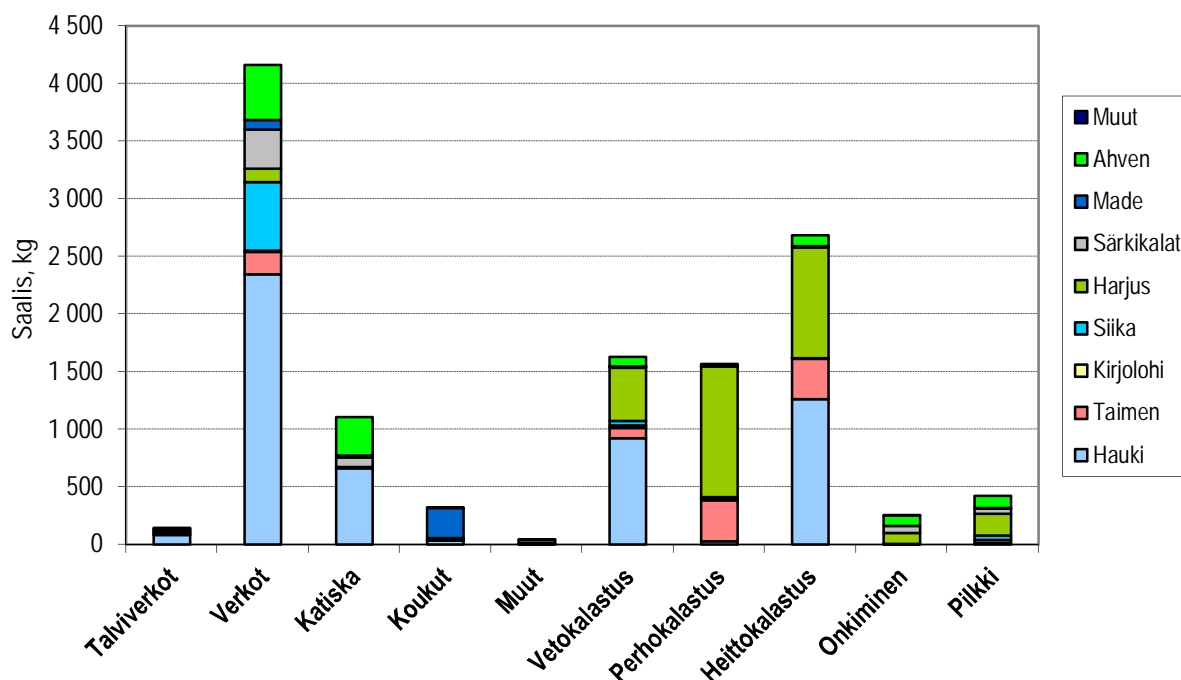
Ounasjoesta pyydetty kokonaissaalis oli tiedustelun mukaan 12 320 kg, mikä merkitsee keskimäärin 12,5 kg:n saalista luvan lunastanutta kalastajaa kohti. Kalassa käyneistä 25 % ei saanut saalista laisinkaan. Osakaskunnan luvan lunastaneista 13 % ja yhtenäisluvan lunastaneista kolmannes jäi ilman saalista. Saaliin mediaani (*mediaani eli keskiluku, jota suurempia ja pienempiä arvoja on vastauksissa yhtä paljon*) oli 2,5 kg/henkilö niillä kalastaneilla, jotka olivat vastanneet tiedusteluun (ei ole huomioitu laajennuksia, todellinen luku on hieman pienempi).

Kaikkien vapapyyntimuotojen yhteenlaskettu saalisosuus oli hieman yli puolet. Verkoilla pyydettiin kolmannes ja katiskoilla noin 9 % kokonaissaaliista.

Ounasjoen saaliissa runsain laji oli hauki, jonka osuus oli 43 % kokonaissaaliista. Haukisaaliista pyydettiin lähes puolet verkoilla ja hieman yli kolmannes veto- ja heittokalastamalla. Harjusta saatiin toiseksi eniten ja sen osuus oli 24 % kokonaissaaliista. Reilu kolmannes harjuksista pyydettiin perhokalastamalla. Kaikkiaan harjussaaliista 95 % pyydettiin vapakalastusvälineillä. Ahven sijoittui saalistarkastelussa kolmanneksi noin 10 % osuudella ja noin 70 % niistä pyydettiin verkoilla ja katiskoilla. Taimensaaliin osuus oli 8 % ja niistä 70 % pyydettiin perho- ja heittokalastamalla. Siian osuus oli noin 6 % ja ne pyydettiin valtaosin verkoilla. Saalismäärät pyydyksittäin ja lajeittain on esitetty tarkemmin taulukossa 6 ja kuvassa 6.

Taulukko 6. Saalis pyydyksittäin ja lajeittain Ounasjoella vuonna 2012.

Pyydys	Hauki	Taimen	Kirjolohi	Siika	Harjus	Särkikalat	Made	Ahven	Muut	Yhteensä	%
Talviverkot	81	2	-	19	3	20	7	11	-	144	1,2
Verkot	2 345	192	10	597	115	340	84	476	-	4 161	33,8
Katiska	661	-	-	8	1	86	13	337	-	1 107	9,0
Koukut	34	8	-	-	13	-	261	7	-	323	2,6
Muut	5	6	-	-	25	-	8	-	-	44	0,4
Vetokalastus	920	89	22	39	461	11	1	82	-	1 624	13,2
Perhokalastus	27	353	18	14	1 133	1	-	20	-	1 565	12,7
Heittokalastus	1 262	350	1	5	962	9	-	94	-	2 683	21,8
Onkiminen	5	-	-	-	92	61	-	91	2	250	2,0
Pilkki	10	28	-	36	192	46	1	107	-	420	3,4
Yhteensä	5 350	1 029	51	719	2 997	574	376	1 224	2	12 320	100
%	43,4	8,4	0,4	5,8	24,3	4,7	3,0	9,9	0,0	100,0	

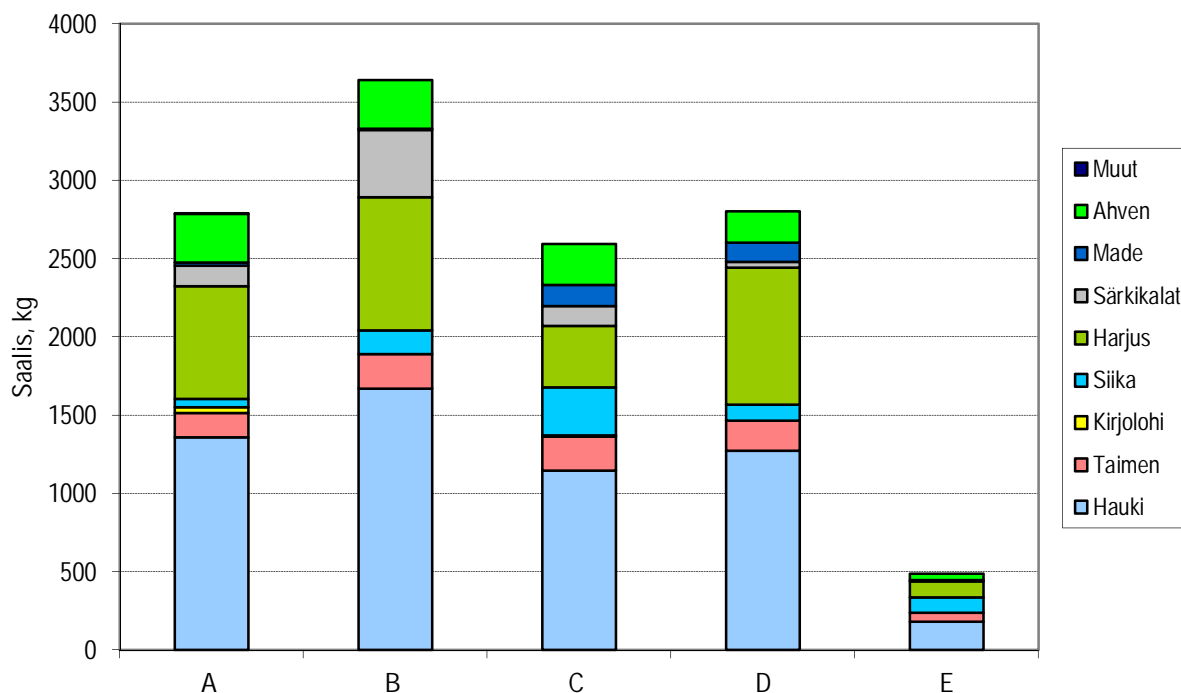
Kuva 6. Eri pyyntimuodoilla saadut kokonaissaaliit kalalajeittain Ounasjoen pääuomassa vuonna 2012.

Saaliin jakautumista osa-alueittain arvioitiin samalla tavoin kuin edellä pyynnin osa-alueittaista määrää. Eniten saalista saatiin osa-alueelta B, josta saatiin vajaa kolmannes kokonaissaaliista. (taulukko 7 ja kuva 7). Osa-alueilta A,C ja D saatiin tasaisesti reilu viidennes kultakin alueelta. Vähi-ten saalista saatiin ylimmältä osa-alueelta E, jonka saalis oli vajaa 500 kiloa.

Taulukko 7. Ounasjoen pääuomasta vuonna 2012 saadun saaliin (kg) jakautuminen osa-alueittain ja kalalajeittain.

Osa-alue	Hauki	Taimen	Kirjolohi	Siika	Harjus	Särkikalat	Made	Ahven	Muut	Yhteensä	%
A	1357	158	37	51	721	131	19	312	6	2 792	23
B	1671	221	0	149	853	427	11	309	0	3 641	30
C	1146	219	6	305	396	126	134	262	0	2 594	21
D	1272	192	0	102	877	37	124	198	0	2 802	23
E	180	59	0	99	101	7	0	44	0	490	4
Yhteensä	5626	849	43	708	2948	728	287	1126	6	12 320	100

Kuva 7. Ounasjoen pääuoman eri osa-alueilta pyydytetyt kokonaissaaliit kalalajeittain vuonna 2012.

Ounasjoen pääuoman pinta-ala on tiedustelualueella vajaat 4 100 hehtaaria (Kännö ym. 1986). Taulukossa 8 on esitetty eri kalalajien hehtaarisaaelitiedustelun osa-alueilla. Keskimääräinen hehtaarisaaelis oli 3,0 kg. Korkeimmat hehtaarisaaelit saatiin alueelta C, missä erityisesti hauen, mateen ja ahvenen saaliit olivat korkeita muihin alueisiin nähden. Hehtaarisaaelit olivat alhaisimmat alueella A ja E, mikä johtui lähinnä Ounasjoen alaosan suuremmasta pinta-alasta ja molempien alueiden vähäisistä kalastajamääristä.

Taulukko 8. Ounasjoen pääuomasta vuonna 2012 saatu hehtaarisaaelis (kg/ha) osa-alueittain ja kalalajeittain.

Osa-alue	Hauki	Taimen	Kirjolohi	Siika	Harjus	Särkikalat	Made	Ahven	Muut	Yhteensä
A	0,9	0,1	0,0	0,0	0,5	0,1	0,0	0,2	0,0	1,8
B	2,0	0,3	0,0	0,2	1,0	0,5	0,0	0,4	0,0	4,4
C	2,8	0,5	0,0	0,7	1,0	0,3	0,3	0,6	0,0	6,4
D	1,3	0,2	0,0	0,1	0,9	0,0	0,1	0,2	0,0	2,9
E	0,7	0,2	0,0	0,4	0,4	0,0	0,0	0,2	0,0	1,8
Yhteensä	1,4	0,2	0,0	0,2	0,7	0,2	0,1	0,3	0,0	3,0

Taulukossa 9 on esitetty eri pyydyksillä saatu yksikkösaalis kalalajeittain koko Ounasjoen pääuoman keskiarvoina. Yksikkösaaliilla tarkoitetaan keskimääräistä saalista yhden pyydyksen yhtä kokemiskertaa - vapapyydyksillä kalassakäyntikertaa - kohti.

Verkoilla kalastettaessa saatiin saalista keskimäärin 429 g yhden verkon yhtä kokemiskertaa kohti. Tuosta saaliista hauen osuus oli yli puolet. Särkikalajien yksikkösaalis verkkokalastuksessa oli 53 g ja siian 51 g. Vapakalastusvälineillä kalastettaessa eniten käyntikertaa kohti saatiin saalista veto- kalastamalla, jolloin haukea tuli 645 g ja harjusta 323 g. Harjusta ja taimenta saatiin kalassa käyntikertaa kohti eniten perhokalastamalla.

Taulukko 9. Eri pyydyksillä saatu yksikkösaalis (g/koenta- tai käyntikerta) kalalajeittain Ounasjoen pääuomassa vuonna 2012.

Pyydys	Hauki	Taimen	Kirjolohi	Siika	Harjus	Särkikalat	Made	Ahven	Muut	Yhteensä
Talviverkko	215	5	-	51	8	53	19	29	-	380
Verkot	242	20	1	62	12	35	9	49	-	429
Katiska	215	-	-	3	0	28	4	110	-	359
Koukut	8	2	-	-	3	-	61	2	-	75
Vetokalastus	645	62	15	27	323	8	1	57	-	1 138
Perhokalastus	10	127	6	5	408	0	-	7	-	563
Heittokalastus	404	112	0	2	308	3	-	30	-	859
Onkiminen	14	-	-	-	276	182	-	272	6	749
Pilkki	13	37	-	48	251	60	1	141	-	551

Tiedustelussa kysyttiin myös saaliiksi saatujen taimenten lukumäärää ja painoa kuukausittain. Aineisto käsiteltiin kaikkien niiden kalastajien osalta, jotka olivat ilmoittaneet molemmat tiedot (N=104, taulukko 10). Kilomääräisestä taimensaaliista saatiin 94,7 kiloa heinäkuussa, joka oli noin 43 % ilmoitetusta kokonaissaaliista. Yhteensä kesä-elokuun aikana saatiin 80 % koko vuoden taimensaalista.

Taimenten keskipaino koko vuoden keskiarvona oli 527 grammaa. Alhaisimmillaan keskipaino oli heinäkuussa, jolloin se oli alle puoli kiloa. Korkeimmillaan keskipaino oli kevät- ja syyskuukausina. Osakaskunnan luvalla kalastaneiden taimensaaliin keskipaino oli 575 g, kun yhtenäisluvalla kalastaneilla se oli 100 g alhaisempi.

Osa-alueittaisessa tarkastelussa taimenten keskipaino oli alhaisin alueella D, missä se oli 373 grammaa. Suurimmat taimenet saatiin väliltä Lohiniva - Kuusanjokisuu (alue B), missä taimenten keskipaino oli 1 164 g. Muiden osa-alueiden (alueet A, C ja E) taimenten keskipainot vaihtelivat välillä 474 – 614 g.

Taulukko 10. Taimensaalis kuukausittain Ounasjoella vuonna 2012.

	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu	Yhteensä
N = 104	-	-	1	4	4	27	55	31	13	1	-	-	
Taimen, lkm	-	-	3	6	8	82	215	70	36	2	-	-	422
Taimen, kg	-	-	2	4,9	7,3	44,1	94,7	38,8	28,5	2	-	-	222
Keskipaino, g	-	-	667	817	913	538	440	554	792	1000	-	-	527
Osuus % (kg)	-	-	0,9	2,2	3,3	19,8	42,6	17,5	12,8	0,9	-	-	100,0

Tiedustelussa kysyttiin myös suurinta saaliiksi saatua kalaa lajeittain. Ounasjoesta suurin saatu hauki painoi 12 kiloa ja keskipainojen mukaan kookkaimmat hauet saatiin alueelta A ja B. Suurin saatu taimen painoi 7,5 kg ja kookkaimmat taimenet saatiin alueelta B, missä suurimmaksi ilmoitetujen taimenten keskipaino oli 1,8 kg. Suurin Ounasjoesta saatu harjus painoi 1,2 kg.

Taulukko 11. Suurimpien saaliiksi saatujen kalojen keskipainot sekä suurimmat Ounasjoen pääuomasta saadut kalat lajeittain vuonna 2012.

	Siika	Harjus	Taimen	Hauki	Made	Ahven	Kirjolohi
N	14	114	67	83	13	33	2
Keskiarvo, kg	0,7	0,6	1,0	3,2	1,0	0,4	0,9
Suurin, kg	1,3	1,2	7,5	12	2	1	1

Taulukko 12. Suurimpien saaliksi saatujen kalojen keskipainot (kg) lajeittain ja osa-alueittain.

Osa-alue	Siika	Harjus	Taimen	Hauki	Made	Ahven	Kirjolohi
A	0,5	0,5	0,7	3,7	0,2	0,3	0,8
B	0,8	0,6	1,8	3,7	0,4	0,6	-
C	0,9	0,5	0,7	2,5	1,2	0,5	1,0
D	0,6	0,6	0,9	2,9	1,3	0,4	0,0
E	0,7	0,6	0,7	2,2	0,0	0,3	-

5 OUNASJOEN SIVUVESISTÖT

Tiedustelukaavakkeessa kysyttiin myös Ounasjärven ja sivujokien saalista, vapakalastuksen sekä verkko- ym. seisovien pyydyksien pyyntipäiviä. Vastauksia saatiin kaikkiaan 124 henkilöltä. Kalastajamäärät, saalis- ja pyyntipäivätiedot laajennettiin toisen ja kolmannen kyselykierroksen osalta vastaavasti kuin Ounasjoen pääuoman osalta.

Ounasjärvellä kalastaneiden määräksi saatiin yhteensä 78 luvan lunastanutta henkilöä ja heille kertyi 244 pyyntipäivää vapakalastusvälineillä. Verkko-, katiska ja koukkukalastamiseen he käyttivät yhteensä 1 846 päivää. Kokonaissaalis oli 708 kiloa, josta hauen osuus oli 67 %, taimenen 16 % ja siian 11 % (taulukko 13).

Taulukko 13. Ounasjärven kalastajamäärät, kalastuspäivät ja kalansaalis vuonna 2012.

	Vapakalastus		Verkko ym		Saalis, kg							Kalastajien lkm laaj. n	
	n	päivät	n	päivät	siika	taimen	harjus	hauki	made	ahven	särkik.		Yhteensä
Ounasjärvi	27	244	6	1846	79	112	5	473	10	29	0	708	78
Osuus-%					11,2	15,7	0,7	66,8	1,4	4,1	0,0	100,0	

Vastaajat ilmoittivat käyneensä 21 sivujoessa kalastamassa ja eniten saalista saatiin Aakenusjoesta, 440 kg. Sivujokien saaliit ovat aliarvioituneet Meltausjoen ja Kapasjoen osalta, koska joet kuuluvat Metsähallituksen virkistyskalastuskohteisiin, joiden lupamyyntiä tiedustelu ei kattanut. Lisäksi Loukisen saalis on aliarvioitunut, koska tiedustelussa ei ollut mukana Kiistalan osakaskunnan luvanmyyntitietoja.

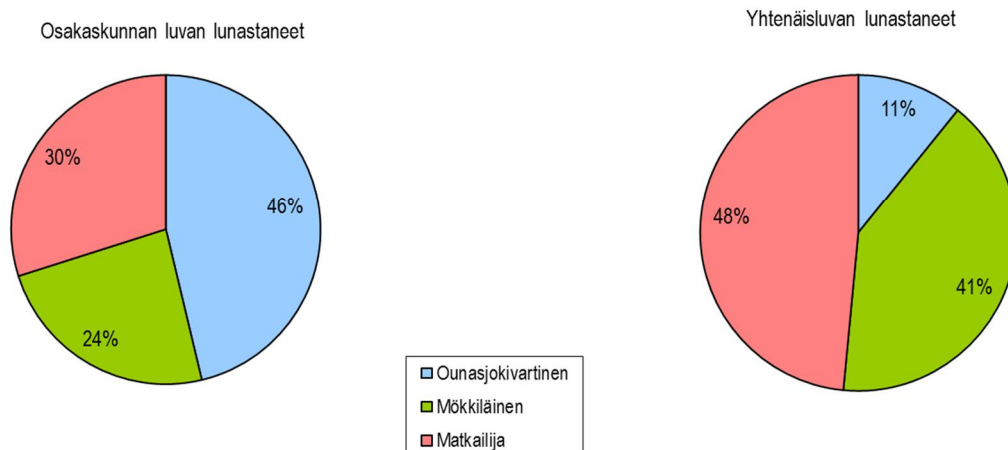
Sivujokien saaliista yli kolmannes oli haukea ja reilu neljännes ahventa. Harjuksen osuus oli 20 % ja taimenen 12 %. Jokien saaliit tarkemmin on esitetty taulukossa 14.

Taulukko 14. Sivujokien kalastajamäärät, kalastuspäivät ja kalansaalis vuonna 2012.

	Vapakalastus		Verkko ym		Saalis, kg								Kalastajien lkm laaj. n
	n	päivät	n	päivät	siika	taimen	harjus	hauki	mado	ahven	särkik.	Yhteensä	
Aakenusjoki	7	212	1	396	6	48	27	185	0	174	0	440	24
Ala-Kerpuajoki	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
Kapsajoki	14	301	2	167	2	65	130	28	5	2	3	234	48
Kuiva Tepastojoki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kuusajoki	2	19	0	0	2	0	5	0	0	0	0	7	5
Kakkälajoki	10	146	2	83	19	6	28	55	0	11	0	118	30
Lainiojoki	1	5	0	0	4	2	0	28	0	1	1	36	5
Laisentajoki	1	20	0	0	0	0	12	0	0	0	0	12	4
Levijoki	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Loukinen	5	85	1	396	0	8	16	145	0	162	0	332	21
Marrasjoki	1	8	1	8	0	0	0	28	0	12	0	40	5
Maunujoki	1	4	0	0	0	0	0	12	0	0	0	12	4
Meltausjoki	4	19	0	0	0	9	13	0	0	0	0	22	7
Molkojoki	3	81	0	0	0	0	12	28	0	0	0	40	6
Näkkälajoki	6	20	0	0	0	1	2	4	0	0	0	7	10
Närpistöjoki	2	15	0	0	0	5	0	0	0	0	0	5	5
Pallasjoki	3	24	0	0	0	3	2	3	0	0	0	8	10
Saivojoki	1	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
Seurujoki	0	0	1	12	0	10	10	2	2	1	0	25	1
Tepastojoki	3	15	0	0	0	0	12	7	0	0	0	19	7
Venejoki	1	5	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	1
Yhteensä	67	987	8	1063	32	157	271	525	7	364	4	1360	199
Osuus-%					2,4	11,5	19,9	38,6	0,5	26,8	0,3	100,0	

6 VASTAAJIEN TAUSTATIEDOJA

Lomakkeessa tiedusteltiin vastaajien taustatietoina paikallisuutta, syytä Ounasjoella käyntiin ja ikäryhmää. Kuvassa 8 on lupatyyppittäin esitetty vastaajien jakautuminen paikallisiin "Ounasjokivartisiin", mökkiläisiin sekä matkailijoihin. Matkailijoihin kuuluvat myös muut lähialueen kalastajat (esim. rovaniemiläiset), jotka eivät asu Ounasjoen varrella ja eikä heillä ole mökkiä siellä. Osakaskunnan luvan lunastaneista lähes puolet oli Ounasjokivartisia ja yhtenäisluvan lunastaneista lähes puolet oli matkailijoita.

Kuva 8. Vastaajien jakautuminen paikallisiin, mökkiläisiin ja matkailijoihin.

Lisäksi kysyttiin asuinlääniä ja kalastuksen tärkeyttä Ounasjoella käynnin syyksi niiltä vastanneilta, jotka eivät asuneet Ounasjoen varrella. Hieman yli 80 % yhtenäisluvan lunastaneista oli kotoisin muualta kuin Lapin läänistä ja heistä 37 % ilmoitti matkan tärkeimmäksi syyksi kalastuksen. Kaikista vastanneista 49 % ei asunut Lapin läänissä ja heistä 36 % ilmoitti kalastuksen käynnin tärkeimmäksi syyksi.

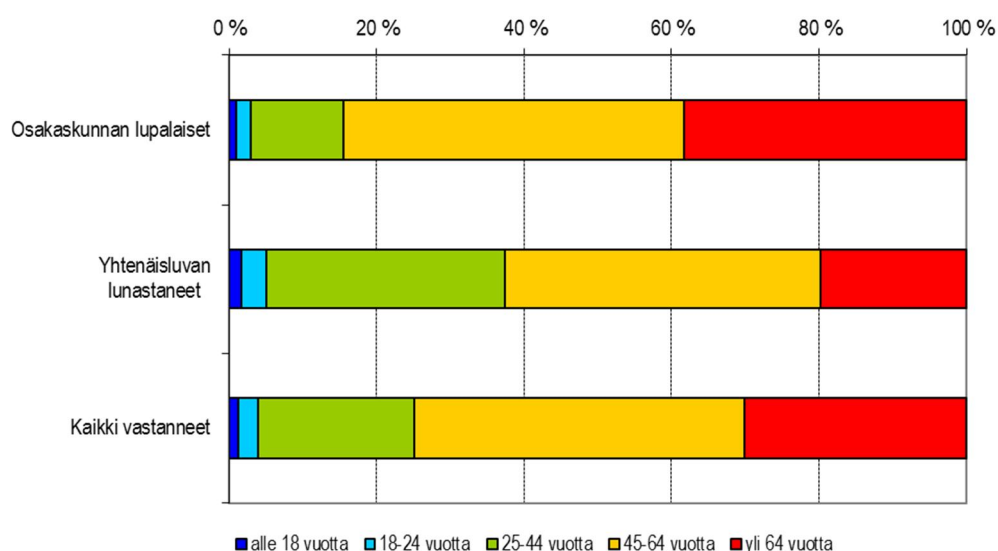
Taulukko 15. Kalastuksen merkitys Ounasjoella käyntiin ei-paikallisten mökkiläisten sekä matkailijoiden keskuudessa lupatyypeittäin.

	Asun Lapin läänissä, %	En asu Lapin läänissä, %	N	Muu kuin kalastus, %	Kalastus, %	N
Osakaskunnan lupalaiset	57	43	240	65	35	140
Yhtenäisluvan lunastaneet	19	82	200	63	37	191
Kaikki vastanneet	39	61	440	64	36	331

Tiedustelussa kysyttiin myös vastaajien ikäryhmää. Osakaskunnan luvan lunastaneista yli 80 % oli iältään vähintään 45 vuotta tai sitä vanhempia kun vastaavasti yhtenäisluvan lunastaneista heidän osuutensa oli noin 60 %. Nuorempien kalastajien osuudet olivat erittäin alhaisia, sillä kaikista vastanneista alle 25-vuotiaiden osuus oli ainoastaan 4 %. Ikäryhmittäiset jakaumat on esitetty tarkemmin taulukossa 16 ja kuvassa 9.

Taulukko 16. Tiedusteluun vastanneiden ikäryhmien jakauma (%).

	alle 18 vuotta	18-24 vuotta	25-44 vuotta	45-64 vuotta	yli 64 vuotta	N
Osakaskunnan lupalaiset	1	2	13	46	38	303
Yhtenäisluvan lunastaneet	2	3	32	43	20	238
Kaikki vastanneet	1	3	21	45	30	541

Kuva 9. Tiedusteluun vastanneiden ikäryhmien jakauma.

Taulukosta 17 on huomattavissa, että luvan lunastaneista Ounasjokivartisista 39 % ja mökkiläisistä 34 % on yli 64 vuotta, kun vastaavasti matkailijoiden keskuudessa yli 64 vuotiaiden osuus oli ainoastaan 16 %.

Taulukko 17. Tiedusteluun vastanneiden ikäryhmien osuudet (%) asuinseudun mukaan.

	alle 18 vuotta	18-24 vuotta	25-44 vuotta	45-64 vuotta	yli 64 vuotta	N
Jokivaritset	0	1	12	49	39	153
Mökkiläiset	1	4	20	41	34	161
Matkailija	3	3	33	45	16	196

7 VAPAAT KOMMENTIT

Tiedustelulomakkeessa pyydettiin kalastajilta myös vapaamuotoisia kommentteja kalastukseen ja kalaston hoitoon liittyvistä asioista. Kommentit esitetään tarkemmin liitteessä 4.

Tiedusteluun vastanneista 263:llä eli lähes puolella oli ylipäättään jotakin kommentoitavaa. Valvontaan, lupa-asioihin ja kalastukseen liittyvissä kommentteissa tärkeimmäksi tekijäksi nousivat heikot kalansaaliit ja niiden heikkeneminen entisestään (40 kommenttia). Vastaavasti kalakantaa tai saalista kerrottiin saaneen kohtalaisesti tai hyvin ainoastaan 9 vastaajan mielestä. Pyydettävien kalojen kokoa moitittiin myös pieneksi ja alamittaisten osuutta suureksi.

Valvontaa toivottiin lisättävän 17 vastaajan kommentissa ja se pitäisi kohdistaa alamittaispyyntiin, luvattomiin kalastajiin ja kalastustapoihin. Hauen osuuden kerrottiin 25 vastaajan mielestä olevan suuri ja/tai lisääntyneen aikaisempiin vuosiin nähden Ounasjoessa ja myös sen sivujoissa. Samalla hauen pyyntiä toivottiin lisättävän. Istutuksiin liittyen vastanneista 42 halusi istutuksia lisää ja vastaavasti 14 vastaaja halusi taimenistutuksia vähennettävän tai lopetettavan kokonaan. Taimenistukkaat koettiin monen mielestä haitallisiksi harjukselle tai katsottiin etteivät ne anna tarpeeksi hyvää saalista.

Kalateiden rakentamista Kemijoen voimalaitoksiin ja/tai lohen palauttamista Ounasjokeen toivoi 22 vastaajaa. Kalastuspaikoille toivottiin opasteita, karttoja ja palveluja 5 vastaajan kommentissa.

Joen koskien entisöinnin ja kunnostuksesta osalta lähinnä kriittisiä palautteita tuli 17 vastaajalta. Veden laadun huonoutta, likaisuutta ja heikkenemistä toi esille 25 vastaajaa. Monet vastaajista kertoivat viihtyvänsä Ounasjoella sen kalapaikkojen ja ympäristön vuoksi.

8 TULOSTEN TARKASTELUA

Edelliset tämän selvityksen kanssa vertailukelpoiset kalastustiedustelut on tehty Ounasjoelle vuoden 2001 ja 2007 kalastuksesta (Huttula & Autti 2004 ja Autti & Huttula 2008).

Ounasjoelle myydään osakaskuntien kautta verkko-, katiska- ja viehekalastuslupia sekä Ounasjoen kalastusalueen kautta yhtenäislupia viehekalastukseen. Myytyjen kalastuslupien kokonaismäärä oli laskenut edellisestä tiedusteluun nähden hieman yli 400 luvalla. Vuoteen 2007 nähden yhtenäislupia lunastaneiden henkilöiden määrä oli laskenut lähes 30 % ja osakaskuntien lupalaisten määrä 14 %. Lupien myynti oli keskittynyt Levin alueelle, jonka luvanmyyntipaikoista ostettiin 43 % kaikista luvista. Muille luvanmyyntipaikoille jäi 25 % osuus. Internetin kautta ostettujen ns. nettilupien osuus koko lupamäärästä oli 2-3 %. Valtaosa vieheluvista oli viikko- ja vuorokausilupia.

Tiedustelun mukaan Ounasjoella kalasti vuonna 2012 yhteensä 989 luvan lunastanutta henkilöä, kun vuonna 2007 Ounasjoella kalasti 1 364 henkilöä. Vuonna 2012 yhtenäisluvalla kalasti 542 henkilöä ja osakaskuntien luvalla 447 henkilöä. Vuoteen 2007 nähden yhtenäisluvalla kalastaneiden määrä oli laskenut yli kolmanneksen ja vastaavasti osakaskuntien luvan lunastaneiden määrä oli laskenut 14 prosenttia.

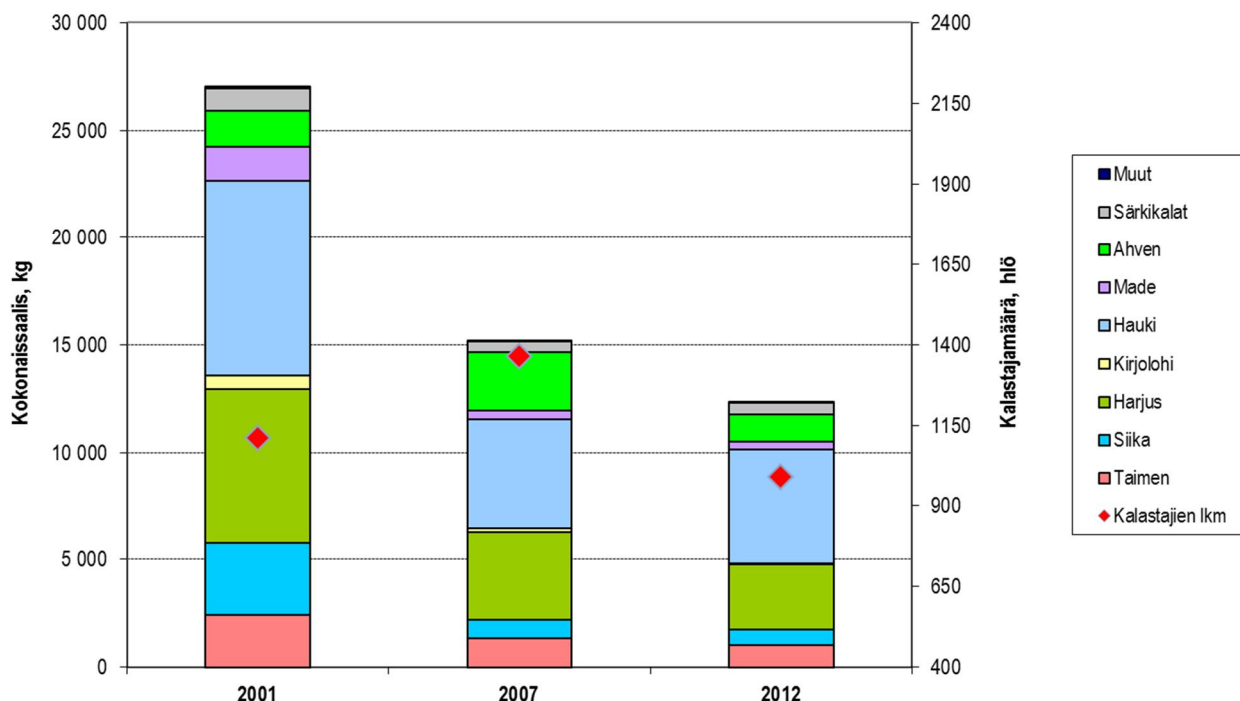
Ounasjoen kalastuksen rakenne on muuttunut 2000-luvun alkuun nähden yhä enemmän vapakalastuksen suuntaan. Eri pyyntimuotojen käyttäjien määrät olivat vuonna 2012 suhteessa lähes samat kuin vuonna 2007. Heittokalastusta harrasti 68 % kalastaneista ja verkkopyytäjiä oli 11 % kaikista kalastaneista.

Vaikka vuoden 2012 kalastajamäärä oli vähentynyt, niin pyynnin määrä oli sitä vastoin hieman noussut passiivisten pyydysten osalta verrattuna vuoteen 2007. Viehepyynnissä vetokalastuksen käyntikertojen määrä oli laskenut lähes neljänneksen. Heittokalastuksen käyntikertojen määrä oli laskenut noin kolmanneksen ja perhokalastuksessa se oli pysynyt lähes ennallaan.

Ounasjoen pääuomasta vuonna 2012 pyydetty saalis oli yhteensä noin 12 300 kg, kun vuonna 2007 kokonaissaalis oli noin 15 000 kg. Kokonaissaaliin lasku edelliseen selvitykseen nähden on johtunut lähinnä kalastajamäärän vähentymisestä. Vuoteen 2001 nähden saalistaso on pudonnut noin puolella, vaikka kalastajamäärässä ei ole kovinkaan suurta eroa (kuva 10). Tämä johtuu pääasiassa pyyntimäärien laskusta, koska ns. kotitarvekalastus on vähentynyt ja samalla myös verkkokalastukseen käytetty pyyntiponnistus.

Vuoden 2012 kokonaissaaliista pyydettiin verkoilla reilu kolmannes ja viehekalastusvälineillä hieman yli puolet. Vuoden 2007 saalis jakautui pyyntimuotojen kesken lähes samalla tavalla. Katisakoilla pyydettiin 9 % kokonaissaaliista, kun vuonna 2007 vastaava saalisosuus oli 14 %.

Vuoden 2012 selvityksessä hauen osuus kokonaissaaliissa oli noussut 43 prosenttiin, kun vuonna 2007 sen osuus oli kolmannes. Vastaavasti ahvenen osuus oli laskenut 14 % prosentista 10 %:iin. Harjuksen saalisosuus oli lähes neljännes, taimenen 8 % ja siian 6 %. Niiden saalisosuuksissa ei ollut tapahtunut juurikaan muutoksia edelliseen tiedusteluun nähden.

Kuva 10. Ounasjoen pääuomasta saatujen eri kalalajien saalis sekä kalastajien kokonaismäärä vuosina 2001, 2007 ja 2012.

Ounasjoen pääuoman hehtaarisalis oli vuonna 2012 keskimäärin 3,0 kg. Vuonna 2007 hehtaaria kohden saalista saatiin 3,7 kg ja vuonna 2001 saalis oli 6,6 kg/ha.

VIITTEET

Autti, J., Huttula, E. 2008: Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2007. Tutkimusraportti nro 11, Kemijoki Oy

Huttula, E., Autti, J. 2004: Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2001. Tutkimusraportti nro 7, Kemijoki Oy & Voimalohi Oy

KALASTUS OUNASJOELLA ja siihen laskevissa sivujoissa sekä Ounasjärvellä VUONNA 2012

1. Kalastus vuonna 2012 (rastiittakaa kalastusalueet ja arvioikaa kalastuspäivien lukumäärä). Katsokaa alue saatekirjeen takaosan kartasta!

En kalastanut Ounasjoella vuonna 2012. Jos kalastit Ounasjärvellä tai sivujoissa, niin merkitse kääntöpuolen taulukkoon niiden tiedot!

Kalastin Ounasjoella välillä Lounusaari – Kittilän kunnanraja (alue A) noin _____ päivänä

Kalastin Ounasjoella välillä Kittilän kunnanraja – Kuusajokisuu (alue B) noin _____ päivänä

Kalastin Ounasjoella välillä Kuusajokisuu – Hossansalmi (alue C) noin _____ päivänä

Kalastin Ounasjoella välillä Hossansalmi – Enontekiön kunnanraja (alue D) noin _____ päivänä

Kalastin Ounasjoella välillä Enontekiön kunnanraja – Ounasjärven luusua (alue E) noin _____ päivänä

2. Kalastusluvallani kalasti lisäksi _____ lasta (alle 18 vuotiaat) ja _____ muuta henkilöä.

3. Saalis Ounasjoen pääuomassa vuonna 2012: (Jos samalla luvalla on kalastanut useampia henkilöitä, merkitkää kaikkien yhteenlasketut pyynti- ja saalistiedot!)

Kalastettiin, mutta ei saatu saalista alueelta (rasti ruutuun) (merkitkää pyyntitiedot, vaikka ette olisi saanut saalista!)

OUNASJOKI	pyynnissä keskimäärin kpl	koku- kertoja kpl/vuosi	siika (kg)	harjus (kg)	taimen (kg)	hauki (kg)	made (kg)	ahven (kg)	kirjo- lohi (kg)	särki- kalat (kg)	muut? (kg)
talviverkot											
verkot											
katiska											
koukut											
muut											
		käynti- kertoja kpl/vuosi	siika (kg)	harjus (kg)	taimen (kg)	hauki (kg)	made (kg)	ahven (kg)	kirjo- lohi (kg)	särki- kalat (kg)	muut? (kg)
*vetokalastus											
*perhokalastus											
heittokalastus											
onkiminen											
piikki											
** suurimman saamani kalan paino											

*vetokalastus sisältää myös perhojen vetämisen veneellä, perhokalastus = kalastus perhovavalla

**merkitkää kunkin kalalajin osalta suurimman vuonna 2012 saamane kalan paino

4. Merkitse kalastuspäivien ja taimenten lukumäärä sekä taimenten kilomääräinen saalis kuukausittain:

Ounasjoki	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu
Kalastuspäivien lkm												
Taimensaalis, lkm												
Taimensaalis, kg												

5. Kalastus Ounasjoen pääuomaan laskevissa sivujoissa ja Ounasjärvellä:

En kalastanut sivujoilla tai Ounasjärvessä: (rastita)

Nimi (Merkitse kukin joki omalle rivilleen)	vapakalastus-, pilkintä- ja ongintapäiviä	verkko-, katiska ja koukku- kalastuspäiviä	silika (kg)	taimen (kg)	harjus (kg)	hauki (kg)	made (kg)	ahven (kg)	särkikalat (kg)	muut? (kg)
Ounasjärvi										

6. Valitse seuraavista vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten sinua

- olen Ounasjokivarren asukas (*asuinpaikka Sinettä – Hetta*)
 en asu vakituisesti Ounasjokivarressa, mutta alueella on vakituinen tukikohta käyntieni ajaksi (*esim. mökki, sukulaisia*)
 en asu vakituisesti Ounasjokivarressa eikä minulla ole alueella vakituista tukikohtaa

7. Jos ette asu vakituisesti Ounasjokivarressa, valitkaa seuraavista paremmin käyntiänne alueella vuonna 2012 kuvaava vaihtoehto. (ohittakaa kysymys, jos olette Ounasjokivarren asukas)

- a) kävin Ounasjokivarressa etupäässä muun kuin kalastuksen johdosta
 kalastus Ounasjoen vesistössä oli tärkein syy käyntiini Ounasjokivarressa
- b) Asun Lapin läänissä
 Asun muualla Suomessa/ulkomailla

8. Ikäryhmäsi (rasti ruutuun)

- alle 18 vuotta
 18-24 vuotta
 25-44 vuotta
 45-64 vuotta
 yli 64 vuotta

9. Kerro lyhyesti oma näkemysesi kalastuksesta ja kalastonhoidosta.

LIITE 2

Ounasjoen yhtenäislupien määrät lupatyypeittäin vuonna 2012

	Vrk	Viikko	Kausi	Perhe-vrk	Perhe-vk	Perhe-kausi	Yhteensä	%
Hotelli Levitunturi	9	12	3	4			28	4,0
Levin Matkailu	42	80	5	5	15		147	21,2
Lohihovi, Lohiniva	8	12	27	1	2		50	7,2
Mobiililuvat	79	32					111	16,0
Kalakortti.com / nettilupa	7	16	26	1	9	6	65	9,4
Kalastamaan.com / nettilupa	8	23	5	1	3	2	42	6,1
Ollin Erä ja Kalastus	6	3	19				28	4,0
Sirkan kauppa	44	50	16	6	10		126	18,2
TB, Kittilä	26	45	19	5	1		96	13,9
	229	273	120	23	40	8	693	100,0
	33,0	39,4	17,3	3,3	5,8	1,2	100,0	
Levin alue	95	142	24	15	25	0	301	43,4
Nettikauppa	15	39	31	2	12	8	107	15,4
Mobiililuvat	79	32	0	0	0	0	111	16,0
Muut	40	60	65	6	3	0	174	25,1
								100,0

Ounasjoelle luvan lunastaneiden määrät osakaskunnittain sekä lupatyypeittäin (puutteellinen) vuonna 2012

Osakaskunta	Lupalaia lkm	osuus-%	Verkko	Viehe	Päivä	Viikko	Kausi
Alakylän ok	26	3,1	26	26			
Heiskarin ok	6	0,7	6	6			
Hetan ok	246	29,3	11	235			
Hotin ok	1	0,1	1	1			
Jääskön ok	11	1,3	11	11			
Kaukosen ok	57	6,8	29	57			
Kittilän ok	105	12,5	77	101			
Koivuniemen/Lohinivan ok	4	0,5		4			
Koskela-Nätynki ok	10	1,2		10	6		
Molkoköngään ok	1	0,1		1			
Patokosken ok	3	0,4	3				
Peltovuoman ok	92	11,0	50	92			
Sirkka-Köngäs ok	141	16,8		141			
Tapion ok	43	5,1		43	10		22
Tepaston ok	74	8,8		74	43	15	17
Vuontisjärven ok	20	2,4	Lupatyyppitiedot puuttuvat				
Yhteensä	840	100,0	214	802	59	15	39

KOMMENTIT, Vastanneiden lukumäärä: 263

Kommenttien

lkm **Kalastus, kalakannat, valvonta ja luvat**

- 40 Saaliit heikot tai heikentyneet
- 25 Haukia on paljon/ovat lisääntynyt aikaisempiin ajanjaksoihin nähden (arvokalat häviävät)
- 9 Kohtalainen kalakanta tai kalaa sai hyvin
- 6 Harjuukset ovat vähentyneet
- 4 Taimenet ovat vähentyneet
- 3 Arvokalasaaliit vähentyneet
- 3 Made on vähentynyt
- 1 Siikasaalis on vähentynyt
- 1 Harjuskanta on hyvä
- 1 Kalansaaliit vaihtelevat rajusti
- 1 Kalamäärät ovat lisääntyneet
- 1 Ounasjärven saalisvarmuus on huono
- 1 Ounasjärven siikakanta on kääpiöitynyt
- 1 Ahvenia on paljon
- 2 Madekanta on vähentynyt ja saaliskoko on pienentynyt (mistä johtuu?)
- 1 Harjus on vallannut tilaa taimenelta

- 45 Kalat pieniä, alamittaisia (harjuukset ja taimenet)
- 3 Saaliskalat ovat suurempia
- 4 Kalastus on vähäistä tai on vähentynyt
- 2 Kotitarvekalastus on vähentynyt (rajoitukset osittain syynä)
- 1 Sivujoet kalastetaan tyhjiksi (mökkiläiset)
- 1 Liian kova kalastuspaine koskialueilla

- 17 Lisää valvontaa (alamittaispyynti, onkiminen yms) ja lupien tarkastusta
- 9 Alamittaispyyntiä esiintyy (vaikutus saaliskalojen kokoon)
- 1 Paikalliset pyytävät virtaavissa paikoissa madolla
- 4 Lupiin ja kalastuipaikkohin liittyvää tietoa tulisi olla paremmin saatavilla
- 2 Luvat ovat kalliita
- 2 Lupia on hyvin saatavilla (esim. kännykkälupa)
- 1 Lupa-alue on kiitettävän pituinen
- 1 Yksi lupa, jolla saa pyytää kaikkia kaloja millä vain
- 1 Saisi olla yksi viehelupa koko maahan
- 1 Käkälöjoella haukikanta on lisääntynyt ja taimen lähes kokonaan kadonnut
- 1 Luparajat ovat epäselviä sivujoissa
- 1 Kalastusmaksut on perusteltuja kun rahoilla hoidetaan kalakantaa
- 1 Lupien hinnat / saatu saalis on ok
- 1 Alle 16-vuotiaille ilmainen kalastusoikeus

- 10 Hauen kalastusta on lisättävä
- 3 Mato-onginta pitäisi sallia
- 3 Verkkokalastusta rajoitettava, kiellettävä koskien ja jokisuiden läheisyydestä
- 1 Taimenelle saaliskiintiöt
- 1 Pyydyistä ja päästä kalastus tulisi kieltää
- 1 Rauhoituksia ja rajoituksia
- 1 Moottoriuistelusta olisi siirryttävä perinteiseen soutu-uisteluun

Kommenttien

Ikm **Istutukset yms**

- 18 Lisää istutuksia, harjusta, taimenta
- 16 Lisää harjusistutuksia (Ounasjoen kantaa 1)
- 14 Vähemmän taimenistutuksia tai ne on lopetettava kokonaan
  - 2 En suosi kalanistutuksia
  - 3 Pyyntikokoisten taimeneten istutusta lisättävä
  - 1 Taimeneten istustus Onasjoella lisää kalastuksen kiinnostusta
  - 1 Taimenvelvoite hoidettava 1-vuotiailla istukkailla (säästyneet varat lohien palautukseen)
  - 1 Taimenet on istutettava Ounasjokeen laskeviin sivujokiin
  - 2 Istutustaimenet eivät jää jokeen vaan laskeutuvat alas
  - 1 Istutusten velvoiterahat on käytettävä lohportaiden rakentamiseen
- 2 Lisää siikaistutuksia
  - 1 Ei siikaistutuksia
- 1 Istutukset tulee suunnitella tarkemmin
- 5 Kalaston hoito on tärkeää, kiinnitettävä lisää huomiota
- 3 Kalastonhoito on huonoa tai epäonnistunut
- 3 Kalastonhoito eli istutukset eivät ole vaikuttaneet kalakantoihin
- 2 Kalastonhoito on kohtalaista
- 6 Kalastonhoito on tehty hyvin tai on hyvällä mallilla
  - 1 Ounasjärveen istutettava järvilohia ja taimenistukkaat ovat myös hyviä istukkaita
- 2 Ei kirjolohi-istutuksia
  - 1 Kirjolohta voisi istuttaa
- 1 Seurujoen kalakanta on parantunut entisestään kaivosyhtiön kalanistutusten vuoksi
- 2 Luontaista kalakantaa on ylläpidettävä
- 1 Kapsajoella kalakantaa ei hoideta eikä istuteta, mutta kalliit kalastusluvut

Rakenteelliset parannusehdotukset ja kommentit

- 22 Kalaportaita rakennettava, lohi takaisin Ounasjokeen
  - 1 Lohen siirtoistutukset heti käyntiin
  - 1 Lohen palauttaminen jokeen ei tule onnistumaan (utopia)
  - 1 Lohi on yliarvostettu
  - 1 Kalaston hoito on unohtunut lohihössötykseen
  - 1 Lohiportaiden toimivuuteen ja lohien tuloon Ounasjoelle en jaksa uskoa
  - 1 Ikävää se, että paikalliset kertoivat patojen estävän lohien nousun
  - 5 Opastusta, kartta, palvelua, opastekyltit kalastuspaikoille - Levin matkailuneuvonta
  - 3 Kalastusalueet ja laavut olivat hyvässä kunnossa
  - 2 Muutamia hyviä laavuja ja tulipaikkoja
  - 2 Hyviä kalastuspaikkoja löytyy mukavasti
  - 3 Tauko- / tulipaikkoja on liian vähän
  - 1 Riikonkosken laavulla ei ollut polttopuita
  - 1 Kalastuspaikkoja rannoille lisää
  - 1 Rannalta pyytäminen on vaikeaa pusikoiden takia
  - 1 Rannoilta on helppo kalastaa
  - 1 Kalastus ja kulkeminen kalastuspaikoille on helppoa
  - 2 Sivujoille on pitkät kävelymatkat, vaikea päästä autolla

Joien kunnostukseen ja veden laatuun liittyvät kommentit

- 4 Haukikanta on kasvanut entisöinnin jälkeen
- 2 Koskien entisöinti ja kunnostus epäonnistunut (paikoin)
  - 1 Täydennyskunnostusta sorastuksen osalta tarvitaan ainakin Suaskoskeen
  - 1 Entisöinnissä ei olisi saanut laittaa niin isoja kiviä jokeen
  - 1 Kunnostus on epäonnistunut osittain (syvänteet ja montut puuttuvat) esim. Marraskoski ja Aapiskoski
- 1 Koskien entisöinti on kasvattanut saalisharjuksien kokoa

Kommenttien

lkm

- 1 Istusvarat koskien kunnostuksiin
- 1 Haukia edelleen koskissa epäonnistuneissa kunnostuspaikoissa
- 1 Kunnostus muutti kalojen asentopaikkoja, joita ei ole enään löytynyt
- 1 Harjuskanta pieneni entisöinnin jälkeen
- 1 Liikkuminen joella huononi, koska ei ole asiallisia kulkuväyliä
- 1 Latvavedet Saari- ja Myllyjoki on kunnostettava
- 1 Joen entisöinti paransi koskipaikkoja
- 1 Joki on hengenvaarallinen kahlata kunnostuksen jälkeisen kivettämisen vuoksi
- 24 Veden laatu on huono tai heikentynyt viime vuosina
  - Sirkka/Levin alueen veden puhdistusta on tehostettava
- 2 Toivotaan ettei yläjoen päästöt pilaa jokea
- 2 Seurattava Ounasjoen veden puhtautta
- 2 Rannat ja kosteikot vihreää liittää täynnä
- 2 Vanhat kalapaikat ovat kasvaneet umpeen. Joki likaantuu ja roskittuu
- 1 Valuma-alueen ojitusalueet ennallistettava, jotta ravinne- ja humuskuormitus vähenee
- 1 Sivujokien rannat ovat pensittyneet
- 1 Liioitellaan kaivoksen saasteista, on saatu kalaa kaivoksen aikana paremmin, koska kaivosyhtiö istuttaa kaloja
- 1 Ounasjoen alaosan uppopuut tulisi poistaa
- 2 Vesi on puhdasta ja kirkasta
- 1 Kaivostoiminta ja Levin matkailu huolestuttaa veden laatuun liittyen
- 1 Verkot likaantuvat

Muut

- 22 Mukava , kiva, upea, kaunis, hieno, komea joki ja/tai mielenkiintoiset paikat
- 8 Ihan ok
- 7 Kalastus on mukavaa, hyvä harrastus
- 4 Hyvät kalastusmahdollisuudet
- 3 Tulemme uudestaan
- 1 Paljon mahdollisuuskia matkailun kannalta
- 1 Hyvät vesistöt
- 1 Vesi oli korkealla, mikä haittasi kalastusta
- 1 Ounasjärvi on hieno ja hyvä paikka kalastaa
- 1 Kalastus on hieno laji tai harrastus
- 1 Norvajoki on hyvä harjusjoki, mutta hoitamatta
- 1 Joutaa valjastaa
- 1 Luontokeskuksessa sai hyvää palvelua
- 1 En arvosta kalapaikkana
- 1 Sivujoilla on hyviä kalastuspaikkoja

